

Pimpernelblauwtjes in 1996 ?

Woensdag, 2 augustus 1995. Het wordt weer een prachtige zomerdag. Het is eenzaam en stil in de Moerputten als ik er om half tien aankom. Ik ga de Pimpernelblauwtjes en Donkere pimpernelblauwtjes tellen. Je voelt de zon al goed. Dus zet ik mijn hoedje op, pak schrift en vlindernet en ga het gebied in. Eerst naar de Bijenwei voor de Pimpernelblauwtjes. Het hooiland bij de inrit is gemaaid. Prima zo, want bij een vroege maaibeurt wordt het riet teruggedrongen. De Bijenwei ligt achter de wilgensingel. Of de blauwtjes al vliegen? De vliegtijd is zo goed als voorbij, maar vier tot zes vrouwtjes zullen er nog wel moeten zijn. Ik ben benieuwd. Daar is de opening in de wilgensingel, waardoorheen ik altijd loop.

Pimpernelblauwtje. Foto: Kars Veling

Wat ik dan zie, doet me verbleken. De Bijenwei is gemaaid! Alle Pimpernellenvliegen liggen plat, keurig in rijtjes ligt het maaisel op de grond. Een enorme ramp: de eitjes en de jonge rupsen op de bloemhoofdjes zullen dit niet overleven! Ik pak een hand vol hooi: het kraakt van de droogte. Geen wonder. In de middaguren wordt het hier boven 30°C. Alleen op het midden van de Bijenwei staat nog een proefvlak van 3x3m overeind. Is dit voldoende om de populatie - de enige in Nederland - te laten overleven? Of zijn we

Vlinder- stichting

na vijf jaren deze bijzondere vlindersoort weer kwijt?

's Avonds thuis reken ik eerst uit hoe groot de schade nu daadwerkelijk zal zijn. Op 7 juli zijn de eerste vlinders (6 mannetjes) waargenomen, op 10 juli werden voor het eerst vrouwtjes gezien. Dit is later dan verwacht: in 1994 vlogen de eerste vlinders al op 30 juni, in 1993 en 1992 zelfs al op 25 juni. De meeste vlinders vlogen rond 12 tot 14 juli, zowel mannetjes als vrouwtjes. De bevruchting van de vrouwtjes vindt plaats onmiddellijk nadat zij het mierennest hebben verlaten. De eitjes zijn op dat moment ook al rijp, zodat ze meteen afgezet kunnen worden. De meeste oviposities zullen daarom ook plaatsvinden in die tijd dat de meeste vrouwtjes aanwezig zijn (plek-vrouwtjes). De enige waardplant van het Pimpernelblauwtje is de Grote pimpernel, een plantensoort die in de Moerputten in grote aantallen voorkomt.

De rupsen brengen het eerste gedeelte van hun leven door op de bloemhoofden van de Grote pimpernel. In het vierde larvale stadium verlaten zij echter hun waardplanten, om door specifieke waardmieren opgenomen te worden in mierennesten, waar zij verder groeien, overwinteren en verpoppen. In 1990 is in een experiment uitgezocht, dat de eitjes en rupsen 24 tot 40 dagen (gemiddeld 32 dagen) op een bloemhoofd verblijven. In 1995 zouden de eerste rupsen rond 3 augustus hun waardplant verlaten. Rond 14 augustus echter zouden de meesten pas op zoek gaan naar een mierennest.

De Bijenwei, het enige hooiland waarop het Pimpernelblauwtje vliegt, is op 1 augustus vrijwel geheel gemaaid. Deze datum valt zelfs nog voor die dag dat de snelst groeiende rupsen van de eerste vrouwtjes hun bloemhoofd verlaten. Alleen rupsen die nog sneller zijn gegroeid, hebben een kans gehad om dit beheer te overleven. Inmiddels is gebleken dat de rupsen op de bloemhoofden zich dit jaar sneller hebben ontwikkeld dan in voorgaande jaren. Gelukkig kon ook worden afgesproken, dat het maaisel nog een tijdje zou blijven liggen, om de rupsen alsnog een kans te geven, een mierennest te vinden, maar aangezien het zeer heet en droog was, zullen de meeste het in de verdrogende pimperlenn niet hebben overleefd. Al hebben ze het overleefd, ze zullen niet lang meer in het droge bloemhoofdje blijven omdat ze dit niet langer zullen eten. Ondanks dat ze erg klein zijn, zullen ze op zoek gaan naar een mierennest. Daar maken ze echter geen kans omdat kleine rupsen niet worden geaccepteerd door de mieren. De overlevingskansen voor de populatie van het Pimpernelblauwtje zijn tevens sterk verminderd, doordat vrijwel het gehele hooiland is gemaaid. Er is niet meer dan maximaal 15 m blijven staan, dit ondanks het dringende advies en gemaakte afspraken om gefaseerd te maaien. Dit wil zeggen dat altijd delen van hooilanden of randen blijven staan. Was een rand blijven staan, dan was het geschikte leefgebied voor deze vlinder vele malen groter geweest en had de populatie beter kunnen overleven. Zowel door het tijdstip van maaien als ook door het volledig maaien van het hele perceel tot aan de randen heeft de populatie van het Pimpernelblauwtje een zeer grote klap gehad. We zullen tot volgend jaar moeten wachten om te weten te komen wat het resultaat hiervan is. Het is duidelijk dat slechts weinig vlinders zullen vliegen, maar het is ook niet uit te sluiten dat ze helemaal zijn verdwenen.

Irma Wynhoff

Nieuwe medewerkers

Sommigen van u zullen wel gemerkt hebben dat Henkjan Kievit bij De Vlinderstichting vertrokken is. Hij is nu werkzaam als hoofd afdeling onderhoud bij Gemeente Culemborg. Jarenlang heeft hij met veel enthousiasme de afdeling Voorlichting en Educatie gecoördineerd. Naast het geven van vele cursussen en lezingen heeft hij ook voorlichtingscampagnes verzorgd en verschillende tentoonstellingen en lespakketten gemaakt. Per 1 oktober is Titia Wolterbeek als de nieuwe coördinator Voorlichting en Educatie bij De Vlinderstichting werkzaam. Zij werkte tot die tijd bij de Groenraad, een overkoepelende organisatie van verenigingen van hoveniers, landschapsarchitecten en gemeentelijke groendiensten. Titia zal zich daar-

om vooral richten op de voorlichting aan gemeenten.

Per 1 oktober is ook bij de afdeling Onderzoek en Adviezen een nieuwe medewerker aangesteld: Gerard Oostermeijer. Hij heeft bij de Universiteit van Amsterdam promotie-onderzoek gedaan aan de bescherming van zeldzame plantensoorten, waaronder de Klokjesgentiaan. Het eerste project waar Gerard zich bij De Vlinderstichting mee bezig zal houden, is het onderzoek naar de effecten van gefaseerd maai-beheer op verschillende insectengroepen.

Landelijke Vlinderdag

2 maart 1996

Op 2 maart organiseert De Vlinderstichting haar Landelijke Vlinderdag voor iedereen die in vlinders geïnteresseerd is. De dag zal in het teken staan van de 'Rode Lijst Dagvlinders' en het 'Vlinderherstelplan'. Daarnaast zullen natuurlijk ook allerlei andere onderwerpen aan bod komen. U kunt zich nu al opgeven voor deze dag, door het verschuldigde bedrag over te maken op giro 513.44.25 van De Vlinderstichting o.v.v. Landelijke Vlinderdag 1996.

De entreprijzen zijn als volgt:

	donateurs	niet-donateurs
zonder lunch	f 10,-	f 20,-
met lunch	f 25,-	f 35,-

Bij betaling graag het aantal personen vermelden.

Landelijk Vlinderdag 1996

Datum:	2 maart
Plaats:	De Reehorst in Ede
Tijd:	9.30 - 16.15 uur

Van Melle schenkt

f 25.000,-

Ook dit jaar hebben wij weer een gift ontvangen van Van Melle, de Brabantse zoetwarenfabrikant. Deze firma houdt zich al enige jaren actief bezig met het milieu. Zo schenkt Van Melle al enige jaren een bepaald gedeelte van de winst aan goede milieudoelen. De Vlinderstichting is één van die goede doelen. Dit jaar kwam het bijzonder royale bedrag van f 25.000,- binnen op onze rekening. Onze hartelijke dank!

Giften aftrekbaar

Zoals u hebt kunnen lezen, is De Vlinderstichting druk doende het Vlinderherstelfonds op poten te zetten. Uit dit fonds worden concrete activiteiten voor behoud en herstel van de vlinderstand betaald.

Tabel 1: Data waarop de rupsen hun waardplant verlaten in relatie tot de datum van eileg en groeisnelheid van de rups.

eileg	groeisnelheid rups	verlaten waardplant
10 juli	snel	3 aug.
	gemiddeld	11 aug.
	langzaam	19 aug.
13 juli	snel	6 aug.
	gemiddeld	14 aug.
	langzaam	22 aug.
31 juli	snel	24 aug.
	gemiddeld	1 sept.
	langzaam	9 sept.

U kunt echter dubbel plezier beleven aan uw gift. Giften zijn namelijk fiscaal aftrekbaar, wanneer ze 1% van uw 'onzuivere inkomen' bedragen. Voorwaarde is dat uw gift ten goede komt aan een 'het algemeen nut beogende instelling'. De belastingdienst heeft De Vlinderstichting ingedeeld bij deze instellingen. Hieronder vallen ook contributies aan kerkelijke instellingen, vakbonden, politieke partijen etc. Die ene procent bereikt u dus al eerder dan denkt. Als u meer informatie wilt, dan kunt u bellen met de Belastingtelefoon Particulieren: 06 - 05 43.

Misschien dat een extra gift voor het Vlinderherstelfonds (giro 582.1989) u net over de belastingdrempel heentilt